

ФОРМУВАННЯ МОВНОЇ ОСОБИСТОСТІ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ НЕФІЛОЛОГІЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ

ФОРМУВАННЯ ІНШОМОВНОЇ ЛЕКСИЧНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ СТУДЕНТІВ-МЕДИКІВ ЯК СКЛАДОВОЇ ПРОФЕСІЙНОГО МОВЛЕННЯ

Ворона Іванна Іванівна

*кандидат філологічних наук, доцент, Тернопільський національний
медичний університет імені І. Я. Горбачевського МОЗ України,
voronai@tdmu.edu.ua*

Підготовка висококваліфікованих спеціалістів залишається найважливішим завданням сучасної медичної освіти. Студенти-медики за час навчання в університеті повинні набути такої сукупності якостей, завдяки яким вони зможуть стати справжніми професіоналами і матимуть можливість вільно спілкуватися із колегами з будь-якої країни. Із всіх основних аспектів вивчення іноземної мови у медичних вищих навчальних закладах, найважливішим і найсуттєвішим є засвоєння лексики, тому що без словникового запасу слів, хоча б незначного, неможливо володіти мовою.

Поняття «компетенція» включає знання й розуміння (знання теоретичного матеріалу, здатність його розуміти), знання як діяти (практичне застосування набутих знань до конкретних ситуацій), знання як бути (цінності як невід'ємна частина способу сприйняття й життя з іншими в соціальному контексті) [1, с. 199]. При вивченні іноземної мови ставиться за мету досягнення тими, хто навчається, такого рівня лексичної компетенції, щоб вони могли спілкуватися, здійснювати мовленнєву комунікацію, розвивати комунікативну компетенцію (розуміння / аудіювання, читання / говоріння, письмо). Комунікативна компетенція складається, зокрема з мовленнєвої, а мовленнєва компетенція містить лексичну, граматичну, фонологічну та орфографічну.

Лексична компетенція – це здатність людини до правильного оформлення своїх висловлювань і розуміння мовлення інших. Ця здатність формується на основі взаємодії відповідних лексичних навичок, знань та усвідомленості. Їх використання в усіх видах мовленнєвої діяльності.

Лексичними навичками називають навички правильного розуміння і вживання іншомовної лексики на основі мовленнєвих лексичних зв'язків між слухо-мовленнєвою і графічною формами слова та його значенням, а також зв'язків між словами іноземної мови [1, с. 27]. Розрізняють рецептивні та репродуктивні лексичні навички. Рецептивні навички – це навички сприймання й розуміння лексичних одиниць в усному та писемному мовленні. Під репродуктивними навичками розуміють навички використання лексичних одиниць в усному чи писемному мовленні, що передбачає: відтворення лексичних одиниць у мовленні; миттєве сполучення лексичних одиниць з іншими словами; вибір відповідного стилю мовлення [3, с. 16].

Лексичними знаннями є відображення у свідомості студента результату пізнання лексичної системи іноземної мови у вигляді поняття про цю систему і правил користування нею. С. Смоліна до лексичних знань відносить знання: усної і письмової форм слова; їх семантики; здатності слова мати антоніми, синоніми, омоніми, пароніми, стилістичну і соціокультурну забарвленість; синтаксичної і лексичної сполучуваності слова; правил словотвору (складання слів, конверсії тощо); основних понять, пов'язаних зі структурою слова [3, с. 17].

Студенти-медики вивчають іншомовну лексику не для того, щоб її просто знати, а для того, щоб спілкуватися, користуючись нею у взаємозв'язку з фонетичними, граматичними, невербальними засобами. Тому важливим є останній компонент лексичної компетенції, тобто загальна мовна усвідомленість або здатність студента до узагальнення результатів вивчення лексики. Ю. Пассов зазначає, що спочатку формуються навички роботи з лексичним матеріалом, потім відбувається вдосконалення навичок, а після цього розвиваються уміння використовувати лексичні одиниці у мовленнєвій діяльності [1, с. 115].

Оскільки на вивчення іноземної мови у медичному ВНЗ відводиться невелика кількість годин, тому робота над лексикою на практичному занятті. в основному зводиться до того, що студенти отримують завдання самостійно виписати нові слова з тексту, якщо в підручнику немає вокабуляру після тексту чи словника в кінці підручника, вивчити нові слова, що найчастіше або не робиться зовсім, або робиться дуже погано. Така робота є недостатньою і не може забезпечити засвоєння лексики. Не отримавши належного результату на рівні лексичних знань, викладачі одразу приступають до формування лексичних навичок. Під час говоріння погане знання лексики не дає студентам змоги концентруватися на змісті висловлювання, оскільки вони вимушені думати про засоби мови і правила їх функціонування. Студенти роблять мовні помилки, що призводить до непорозуміння, заважає використанню мови як засобу спілкування. Тому необхідно внести суттєві зміни у засвоєння студентами лексичних одиниць. Одним із шляхів виправлення такого становища є інтенсивна робота над розумінням лексичних одиниць на практичних заняттях, систематичне розігрування типових комунікативних ситуацій професійного спілкування.

Отже, студенти-медики на заняттях іноземної мови повинні використовувати лексику, коректно вимовляти і писати, правильно організовувати граматично, розуміти на слух і в процесі читання, оперувати нею в актах комунікації; доречно вживати образні вислови та фразеологічні звороти для досягнення відповідного комунікативного акту. Таким чином сформована лексична компетенція стає підґрунтям для реалізації мовленнєвої, соціокультурної та соціолінгвістичної компетенцій майбутніх медиків.

Список використаних джерел

1. Пассов Е. И. Коммуникативный метод обучения иноязычному говорению. Москва : Просвещение, 1991. 223 с.
2. Сисоєва С. О. Формування психолого-педагогічної компетентності студентів вищих навчальних закладів непедагогічного профілю. *Проблеми освіти у Польщі та в Україні в контексті процесів глобалізації та євроінтеграції*: збірник матеріалів Міжнародної науково-практичної конференції, 22-24 квітня 2009 р. Київ – Житомир / за ред. В. Кременя, Т. Левовицького, С. Сисоєвої. Київ : КІМ, 2009. С. 35–36.

3. Смоліна С. В. Методика формування іншомовної лексичної компетенції. *Іноземні мови*. № 4. 2010. С. 16–23.

ПРЕЦЕДЕНТНІ ФЕНОМЕНИ В ДИСКУРСІ МАЙБУТНЬОГО ЖУРНАЛІСТА

Горіна Жанна Дмитрівна

*кандидат педагогічних наук, доцент, ДЗ «Південноукраїнський
національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»,
gorina-janna@rambler.ru*

Як відомо, початок вивчення феномену прецедентності був пов'язаний із проведенням асоціативних експериментів у психолінгвістиці і теорії комунікації (А. Є. Супрун, А. П. Клименко, Л. М. Титова [3]). Подальші дослідження явищ прецедентності і текстових ремінісценцій знаходимо у працях А. Є. Супруна, В. Г. Костомарова і Н. Д. Бурвікової, Г. Г. Слишкіна, І. В. Захаренко тощо. Водночас незаперечний пріоритет дослідження ролі прецедентних текстів у структурі і функціонуванні мовної особистості належить Ю. М. Караулову [2], основоположні ідеї якого були успішно розвинуті в дослідженнях Г. І. Богіна, Д. В. Багаєвої, Д. Б. Гудкова, В. В. Красних, О. В. Лисиченко, В. П. Нерознака О. М. Шахнаровича та ін.

Актуальність порушеної проблеми у фаховій майбутніх журналістів зокрема зумовлена й надзвичайною розповсюдженістю аналізованого явища в сучасному українському медіапросторі і мовленні відомих медійників. Адже однією з ознак розкутого, більш творчого і виразного мовлення якраз і є уведення в породжуваний текст прецедентних явищ і створення на цій основі текстових ремінісценцій та всіляких алюзій. Натомість це має й інший бік проблеми: використання таких засобів вираження задля самопрезентації чи прикрашання власного мовлення передбачає і значну поінформованість адресата, який виступає повновагим партнером процесу подібної мовотворчості. Відтак *метою запропонованого дослідження* є аналіз мовної особистості майбутніх журналістів в аспекті феномену прецедентності.